

tations, također rezultat trojnog uredništva koje čine Niklaus Butikofer, Hans Hofman i Seamus Ross (objavljeno u Badenu: Hier+jetzt, Verlag Fur Kulture und Geschichte, 2006) i ukratko govori o najvećem informatičkom izazovu za arhiviste u današnje vrijeme – svijetu Googlea i promjenama koje je donio sa sobom. Zatim slijedi prikaz knjige *Managing Archives: Foundations, Principles and Practice*, autorice Caroline Williams (Oxford: Chandos Publishing, 2006), koja je u svojoj biti priručnik i pruža aktualne i važne sadržaje za snalaženje u arhivskoj praksi. Sljedeći naslov je *Architectural Records: Managing Design and Construction Records*, dvojica Waverly Lowell i Tawny Ryan Nelb (objavljena u Chicagu: Society of American Archivists, 2006), u kojoj se obrađuje tema nacrti kao važnih dokumenata koji pružaju na još zanimljiviji način kritičan dokumentirani dokaz o društvu i pokazuju da je posrijedi nešto više od podatka kako je zgrada bila dizajnirana i sagrađena. Oni dokumentiraju razvoj gradova, društvenih i kulturnih trendova, ekonomskih sila i umjetničkih nastojanja.

Rubrika Exhibition Review daje prikaz događanja *Enduring Outrage: Editorial Cartoons by Herblock*, održanog u The Library of Congress – American Treasures Room, Washington DC, od 17. srpnja 2006. do 20. siječnja 2007, posvećenog autorskom radu vrlo poznatog i utjecajnog crtača stripa dvadesetog stoljeća, prepoznatljivog po svom potpisu Herblock, a pravog imena Herbert L. Block (1909-2001).

Slijedi rubrika Archivaria Awards u kojoj se predstavljaju dobitnici nagrada *W. Kaye Lamb Prize* (utemeljenoj 1983. godine) i *Hugh A. Taylor Prize* (utemeljenoj 2006). Dobitnik nagrade *W. Kaye Lamb Prize* za 2007. godinu je David Bearman, a dobio ju je za svoj članak *Trenuci rizika: Identificiranje prijetnji elektroničkim dokumentima*, objavljen u časopisu *Archivaria* 62 (Fall 2006). Dobitnica druge nagrade *Hugh A. Taylor* je Keli Rylance za članak *Arhivi i neopipljivo*, objavljen u istom broju časopisa *Archivaria*.

Časopis završava rubrikama Our Contributors i Advice to Authors of Submissions/Avis aux auteurs.

Snježana Šute

Archives, 32, 116, 117(2007)

Prvi broj časopisa *Archives* kojeg ovdje predstavljamo (**br. 116**) nastavlja uređivačku politiku zacrtanu u prethodna dva broja, otkako je uredništvo preuzela Ruth Paley, te donosi četiri nova autorska članka. Zamjetno je povećan broj recenzija u rubrici Prikazi knjiga, jednako kao i kod Kratkih obavijesti.

Prvi autorski članak napisala je Maureen Jurkowski, honorarna istraživačica u Odsjeku za povijest koledža University u Londonu, pod naslovom *Samostansko*

gradivo u Nacionalnom arhivu. Autorica je ovim člankom željela ukazati na rezultate istraživanja skupine istraživača svog koledža na projektu Engleskih samostanskih arhiva, s ciljem da istakne osobito bogatstvo i važnost arhivskog gradiva engleskih i velških samostana za crkvenu, ali ujedno i političku, gospodarsku, društvenu i kulturnu srednjovjekovnu i ranomodernu povijest. Točnije, radi se o arhivskim zapisima u Britanskom nacionalnom arhivu u Londonu nastalim djelovanjem tih samostana do njihovih raspuštanja 30-ih godina 16. stoljeća.¹ Spomenuti projekt omogućio je stvaranje online baze podataka arhivskog gradiva razvrstanog prema pojedinom samostanu i vrsti gradiva. U tekstu autorica koristi rezultate istraživanja kako bi naglasila razasutost samostanskog gradiva u brojnim serijama Nacionalnog arhiva (poput Državne riznice ili Vrhovnog suda), te različite vrste dokumenata koje čine to gradivo. Na temelju konkretnih primjera doznajemo više o knjigama povelja, računima i njihovim pregledima, zemljišnim knjigama i drugim zapisima koji svjedoče o posjedima, приходima i rashodima pojedinih samostana i njihovih žitelja. Iz svega toga se posebno važnim pokazala potreba kombiniranja starijih pisanih i novijih pomagala kako bi potencijalni istraživači došli do potpunijih informacija o postojanju gradiva o pojedinim samostanima. Na kraju, autorica zaključuje kako je potrebno uložiti još mnogo napora kako bi samostanski arhivski zapisi u Nacionalnom arhivu bili dostupniji korisnicima i lakše identificirani, pri čemu kao prioritet ističe potrebu da svi postojeći popisi budu dostupni *online*. Članak je dodatno zaokružen tabličnim prikazima velikih cjelina samostanskog gradiva, statusa njihovog katalogiziranja po pojedinim serijama, kao i popisom važnijih serija u Nacionalnom arhivu.

Martin Grieg, profesor na Odsjeku za povijest Sveučilišta Ryerson u Torontu, Kanada, autor je članka naslovljenog *Poseban talent u pisanju povijesti: Gilbert Burnet i njegova knjiga Povijest mog vremena*, u kojem je naglasak stavio na usporedbu dvaju inačica rukopisa navedene knjige, koja se i danas koristi kao važan izvor za povijest Engleske i Škotske u razdoblju 1660-1715. Njen autor, škotski teolog i povjesničar Gilbert Burnet (1643-1715) proveo je dobar dio svog života u javnoj službi, blizu istaknutih pojedinaca koji su sudjelovali u važnim državnim i crkvenim poslovima Engleske i Škotske, a ujedno je za života objavio preko 140 naslova širokog tematskog spektra: od povijesti i teologije do politike. Njegova blizina tadašnjim englesko-škotskim vladarima i vladajućoj eliti dala mu je dosta materijala da u dva sveska napiše djelo "Povijest mog vremena" u kojem obuhvaća razdoblje od engleskog građanskog rata (1641-1651) do mira u Utrechtu 1713. kojim je okončan rat za španjolsko nasljeđe (1701-1714). Grieg ve-

¹ Raspuštanje samostana u Engleskoj i Walesu bio je jedan u nizu poteza engleskog kralja Henrika VIII. kojima je odvojio crkvu i crkvenu vlast svog kraljevstva od katoličkog Rima i papinstva u nastojanju da se proglasi novim crkvenim poglavarom s vrhovnom vjerskom vlasti, a sve u cilju sklapanja novog braka kako bi dobio muškog nasljednika. Prisvajanje imovine crkvenih samostana omogućilo je znatno materijalno bogaćenje kako vladara tako i engleskog plemstva.

činu članka koristi kako bi istaknuo razlike između dvije inačice rukopisa ovog djela: one konačne, objavljene 1823. te ranijih nacrti koji su objavljeni početkom 20. stoljeća. Naime, konačna inačica ne sadrži brojne Burnetove autobiografske i osobne podatke koje je nakon 20 godina pisanja odlučio izostaviti, što ga je navelo na opsežne promjene prvobitnog izvornika. Citirajući i navodeći nekoliko primjera autor naglašava važnost prvih inačica rukopisa zbog brojnih informacija o Burnetovom životu, kao i zakulisnim političkim igrama u koje je bio neizravno uključen, a koje su u konačnom rukopisu izbačene. Griegov je zaključak da su obje inačice podjednako vrijedne, smatrajući da pitanje njihove točnosti spada u domenu razmjene mišljenja i argumenata znanstvenih krugova.

Sljedeći članak napisao je Edward M. Spiers, profesor strateških studija na Sveučilištu u Leedsu, naslovivši ga *Vojna korespondencija u tisku kasnog devetnaestog stoljeća*. U njemu autor izlaže neke od rezultata svog dugogodišnjeg istraživanja neslužbene vojne korespondencije viktorijanskog doba, tzv. pisama s bojišta, koja su časnici i vojnici Britanskog Carstva slali obiteljima tijekom službe u kolonijalnim ratnim pohodima i koja su često puta objavljivana u tadašnjim lokalnim dnevnicima i tjednicima. Jedan od osnovnih autorovih ciljeva jest upozoriti na potencijal takvih pisama kao vrijednog ali često i zanemarenog izvora o viktorijanskoj vojsci od vremena Krimskog rata (1854-1856), pa do Burskih ratova (1899-1902), s osobnim stavovima radništva, čijoj je društvenoj grupi pripadao veći dio pošiljatelja. Autor temu raščlanjuje na više razina, koristeći za to primjere iz pisama i objavljenu literaturu. Zamjetna je identičnost motivacije pisanja tih pisama s razlozima njihovog objavljivanja u lokalnom tisku: živost opisa zbivanja na dalekim bojištima Afrike i Indije, zajedno sa zanimljivim izvještajima o lokalnim običajima, stanovništvu i opažanju neprijatelja. Autor otkriva i svoju metodologiju rada prilikom istraživanja ove teme, koja je uključivala pomno praćenje lokalnog tiska uvjetovano prostorom zanimanja autora (mjestima novačenja, smještaja pri polasku i dolasku određenih vojnih jedinica i sl.). On ujedno propitkuje prednosti i nedostatke ovih pisama kao povijesnog izvora, zaključivši pritom da njihov raspon i šarolikost, obilje detalja i osobni stav svakog pošiljatelja nadmašuju njihove nedostatke te daju rijedak uvid u osjećaje, mišljenja i prioritete viktorijanskih trupa. Na kraju Spiers naglašava, da upravo pisma ovakvog sadržaja pobijaju tvrdnje nekih povjesničara da je radništvo tog vremena bilo apatično i nezainteresirano za britanske imperijalne pohode.

Posljednji članak ovog broja rad je Michaela Mossa, istraživača i profesora na arhivističkim studijima Instituta za napredne humanističke tehnologije i informacije na Sveučilištu u Glasgou. *Tekst Smišljeni susret: Arhiv i javna povijest* bavi se pitanjem obiteljske povijesti koju autor sagledava kroz mišljenja raznih autora i primjera iz prošlosti članova vlastite obitelji (djeda, pradjeda i čukundjeda s očeve strane). Kroz životne priče svojih predaka i prijatelja autor ispituje koncept obiteljske povijesti i njenog definiranja, a ujedno pokazuje kako ona ut-

ječe na današnje potomke čiji preci više nisu među živima. Osim toga, naglašena je i važnost obiteljske povijesti za arhivsku struku. Takva promišljanja dovode autora do postavljanja pitanja o mjestu pojedinca u povijesti i činjenice da se privatna povijest pojedinca u većini slučajeva ne smatra dovoljno javnom da bi osigurala svoju zaštitu i pohranu u arhivskim ustanovama. Stavljajući uporište na korištenu literaturu i osobnu obiteljsku prošlost, Michael Moss je u znatnoj mjeri zanemario istaknuti vlastite teze i zaključke, što je i glavni nedostatak njegovog članka.

Rubriku Prikazi knjiga i u ovom je broju uredio profesor William Gibson, a ona donosi osvrte na čak 29 novih naslova: *Politički pritisak i arhivski zapisi* (gl. urednici M. Procter, M. Cook i C. Williams); C. Williams, *Upravljanje arhivskim zapisima: Temelji, načela i praksa, Svjetski viteški redovi* (gl. urednici G. Stair Sainty i R. Heydel-Mankoo); C. Beem, *Rika lavice: Problemi ženske vladavine u engleskoj povijesti; Elitna i narodna religija* (gl. urednici K. Cooper i J. Gregory); *Knjiga povelja u Durfordu* (gl. urednik J. H. Stevenson); *Isprave vojvode od Norfolka u dvorcu Arundel, posjedi Dacre na sjeveru* (gl. urednik H. Warne); P. Healy, *Ljetopis Hughha od Flavignyja: Sukob oko investiture u kasnom jedanaestom stoljeću; Arhivski zapisi o sinodu, biskupija Sodor i Man, 1229-2003* (gl. urednik G. Bray); *Raspon gospostije Longdendale 1360* (gl. urednik J. Harrop); *Obračuni posjeda Macclesfield, Cheshire* (gl. urednik P.W. H. Booth); W. Longland, *Piers Plowman* (CD izdanje); *Glasovi sa suda: Priče običnog puka na srednjovjekovnim suđenjima* (gl. urednik M. Goodich); A. C. Thompson, *Britanija, Hanover i protestantski interesi*; W. R. Ward, *Rani evangelicizam: Globalna i intelektualna povijest*; M. Knights, *Zastupništvo i pogrešno zastupništvo u kasnoj Britaniji dinastije Stuart*; J. Shaw, *Čuda u prosvjetiteljskoj Engleskoj*; S. Staves, *Povijest književnosti ženskog spisateljstva u Britaniji; Registar državnih unutarnjih dokumenata za vladavine kraljice Ane koji se čuvaju u Public Records Officeu, sv. IV, 1705-1706* (gl. urednik C. S. Knighton); *Dnevnici Sandersona Millera od Radwaya zajedno s njegovim zapisima o Jamesu Mentearthu* (gl. urednik W. Hawkes); *John Buxton: džentlmen i arhitekt iz Norfolka: Pisma sinu 1719-1729* (gl. urednik A. Mackley); *Pisma Jamesa Hogga: sv. I, 1800-1819* (gl. urednik G. Hughes et al.); P. Gulland, *Gradnja ceste od Princes Risborougha do Thamea: Djelovanje mitničke zaklade devetnaestog stoljeća*; D. Thorpe i J. Hunt, *Atlas sela Gerrards Cross*; R. Lee, *Ruralno društvo i anglikanski kler*; I. Packer, *Liberalna vlada i politika 1905-1915*; P.J. Peck, *Upotreba povijesti, stvaranje britanske politike: Ministarstvo financija i vanjskih poslova 1950-1976*; M. Moore, *Porijeklo spina: Demokratska vlada i mediji u Britaniji 1945-1951* i D. Snowman, *Povjesničari*.

Profesor Gibson je također autor izbora kratkih osvrtu u rubrici Kratke obavijesti: *B. D. Spinks, Reformacija, suvremeni obredi i teologija krštenja; Marciano priručnik za vizualne umjetnosti; Bilten lokalnog povijesnog društva oblasti*

Durnham, br 29; L.W. Barnard, *Thomas Herring (1693-1757), Bangor, York i Canterbury*; P. Dillon, *Posljednja revolucija: 1688. i stvaranje suvremenog svijeta*; S. Pincus, *Engleska slavna revolucija 1688-1689*; Velški časopis vjerske povijesti; J-P Phamm, *Ribarovi nasljednici: Pozadina papinske smrti i nasljeđivanja*; N. Glaisyer, *Kultura trgovine u Engleskoj 1660-1720*; *Povijest Warwickshirea*, časopis lokalnog povijesnog društva, sv. XII, br. 3; *Priručnik za Britaniju 18. stoljeća* (gl. urednik H.T. Dickinson) i F.G. Cockman, *Željeznice Buckinghamshirea od 1830-ih: Opis izgrađenih i neizgrađenih*.

Sljedeći, **117. broj časopisa** povećao je broj autorskih članaka na pet, dok su prilozu u rubrikama Prikazi knjiga i Kratke obavijesti znatno smanjeni.

Anthony Musson, profesor pravne povijesti na Sveučilištu u Exeteru, čiji smo prethodni članak imali prilike pročitati u broju 115, ponovo se pozabavio tematikom iz pravne povijesti u članku *Prior od Coventryja protiv engleske kraljice Izabele: Ponovna procjena arhivskih dokaza*. Musson koristi ovaj poznati pravno-politički sukob 14. stoljeća između kraljice Izabele (oko 1295-1358), supruge engleskog kralja Eduarda II. Plantageneta i priora (nadstojnika samostana) engleskog grada Coventryja, kao okvir za analizu dvaju povijesnih izvora koji svjedoče o tom događaju. Kraljica Izabela posjedovala je nasljednim pravom polovicu grada, a dugogodišnji se spor vodio oko jurisdikcije nad gradskim zemljišnim posjedima, što je dovelo do brojnih sudskih saslušanja pred engleskim parlamentom i Kraljevskim vijećem. U većem dijelu članka autor analizira i uspoređuje dva dokumenta pisana latinskim jezikom, koji se odnose na tijek parničenja tijekom 1330-ih godina. Prvi od njih se čuva u Britanskom nacionalnom arhivu i govori o ispitivanju argumenata podnesenih peticijskih sukobljenih strana, dok drugi, kraći dokument sa Sveučilišta Yale izvještava o tijeku postupka 1336. godine. Analizom ovih izvora autor ukazuje na njihove međusobne razlike koje se tiču semantike, ortografije i količine obrađenog materijala, o čemu govore konkretni primjeri. Navedene različitosti svjedoče o drukčijim viđenjima pravne pozadine od strane pojedinih sastavljača odnosno o nedosljednostima tijekom pisanja. Autorova raščlamba potvrđuje značaj ovog slučaja u shvaćanju srednjovjekovnog poimanja stjecanja, posjedovanja i gospodarenja imovinom. On također služi autoru kako bi istaknuo činjenicu da svaki dokument predstavlja tek jednu od mogućih interpretacija nekog povijesnog događaja.

Drugi članak ovog broja nastavlja prethodnu praksu objavljivanja predavanja s memorijala Mauricea Bonda. Godine 2006. održao ga je profesor pomorske povijesti na Sveučilištu u Exeteru N.A.M. Rodger, pod naslovom *Utapajući se u moru papira: Gradivo Britanskog nacionalnog arhiva o pomorskom ratovanju*. Poticaj i razlog za ovu temu uzrokovalo je izlagačevo koautorstvo tada izdanog Vodiča za pomorsko gradivo u Britanskom nacionalnom arhivu. Rodger je ovo predavanje usmjerio na dvije tematske okosnice. U prvom dijelu koristi primjere pomorskog gradiva kako bi ukazao na jaz u prijašnjoj arhivskoj teoriji i praksi

ove institucije zbog ranijeg uvjerenja da su vladina ministarstva koja su predala neko gradivo istovjetna sa stvarateljima tog gradiva, što je dovodilo do poteškoća pri pronalasku gradiva koje se ticalo mornarice, a čije su dokumente stvarala i brojna druga tijela osim nadležnog ministarstva. Sukladno tomu vidljivo je da je zbog promjena naziva i nadležnosti pojedinih tijela znatan dio pomorskih arhivskih zapisa ostao skriven unutar pojedinih serija. Kao jedan od ciljeva novog vodiča stoga se upravo nameće pravilno upućivanje korisnika na izvore za pomorsku povijest što se nalaze u nepomorskim serijama. Drugi dio članka autor pretežno koristi za naglašavanje bogatstva raznovrsnosti ove vrste gradiva i kao glavni uzrok njegova nastanka navodi odgovornost kapetana i drugih pojedinaca prema višim institucijama u odnosu na povjerene im zadatke, financijska sredstva i dr. Takvi i slični primjeri iz pomorskog gradiva približavaju različitost ljudi, roba i industrija vezanih uz britansku mornaricu i tako potvrđuju važnost ovog gradiva kao izvora za različite vidove gospodarske i društvene povijesti.

Dostupnost arhivskog gradiva jedno je od onih pitanja kojem arhivska teorija i praksa poklanja stalnu pažnju. Osjetljivost ovog problema na konkretnom primjeru arhivskog gradiva koje se odnosi na Suesku krizu iz 1956. ispitali su autori Christopher Baxter (istraživač na Kraljičinom sveučilištu u Belfastu i glavni istraživač na projektu Službena povijest tajnih službi) i Stephen Twigge (povjesničar u britanskom Ministarstvu vanjskih poslova i Commonwealtha) u članku *Raščišćavanje kanala: postupak pregledavanja i dostupnost gradiva o Sueskoj krizi*.² Nakon opisa tijeka Krize autori su svoju pažnju većinom usmjerili ka pitanjima vezanim uz dostupnost tog arhivskog gradiva iz britanskih državnih institucija, kojima se bavio Odbor britanske vlade za njihov pregled, kao i dvoj- bama s kojima se on pri tom susretao. Problem oko dostupnosti, uzrokovan osjet- ljivošću i povjerljivošću postupaka britanske vlade u zbivanjima tijekom Krize, nastao je kad je premijer Macmillan stavio embargo na korištenje tog gradiva. To je pak značilo da se pravo na uvid dobivalo isključivo uz dozvolu premijera i da se gradivo nije moglo pregledati i spremi za predaju Britanskom nacionalnom arhivu. Tek je 1980. premijerka Margaret Thatcher skidanjem embarga omogu- čila formiranje i rad spomenutog odbora. U opisu njegovog rada autori između

² Povod za Suesku krizu iz listopada i studenoga 1956. bila je odluka egipatskog predsjednika Gama- la Abdela Nassera da nacionalizira Suesku kompaniju koja je upravljala strateški važnim Sues- kim kanalom, a u kojoj su svoje stare kolonijalne interese štatile Velika Britanija i Francuska. Vlade ovih dviju zemalja su stoga postigle dogovor s Izraelom da napadne Egipat na području Si- naja i krene prema Kanalu, nakon čega bi te dvije države tamo uputile svoje trupe pod izgovorom razdvajanja zaraćenih strana, dok bi stvarni cilj bio ponovna uspostava kontrole nad Kanalom i ru- šenje predsjednika Nassera s vlasti. Iako je plan proveden, nije donio željeni uspjeh, većinom zbog otpora u svijetu, prvenstveno od strane SAD-a, koje nisu bile upoznate s njim. Britanija je morala pristati na prekid vatre pod pokroviteljstvom UN-a, a cijeli je slučaj naštetio tadašnjem britanskom premijeru Anthonyju Edenu, koji je u siječnju 1957. podnio ostavku. Kao predsjednika vlade za- mijenio ga je stranački kolega, konzervativac Harold Macmillan.

ostalog ističu djelokrug gradiva na koje se obraćala posebna pažnja i kriterije odabira manjih količina koje su ostale rezervatne. Od posebne zanimljivosti je opis dvojbi prilikom nastojanja da se učini dostupnim i objavi tzv. Deanov memorandum, koji svjedoči o pokušajima zainteresiranih strana da zapisnici sastanaka budu uništeni. Učinkovitost i temeljit rad Odbora konačno je omogućio da većina gradiva nakon predaje Arhivu postane dostupna, a opis cjelokupnog postupka može služiti kao primjer u rješavanju često puta zamršenih pitanja dostupnosti arhivskog gradiva.

Vrlo zanimljiv članak napisala je Valerie Johnson, istraživačica na Sveučilištu u Cambridgeu, pod naslovom *Stvaranje povijesti: Suočavajući se s mitom objektivnosti u arhivu*. Na temelju objavljene literature autorica sagledava kako je navodna objektivnost arhiva i arhivista u prošlosti utjecala na neka od pitanja arhivske teorije i prakse te uzrokovala isključivost pri odabiru, opisu i dostupnosti arhivskog gradiva pojedinih skupina ljudi s obzirom na njihovu rasnu, spolnu i drugu pripadnost ili pak marginaliziranost (beskućnici, nezaposleni, ostarjeli, mentalno bolesni i sl.). Zamijetivši i definirajući problem kojim se bavi, autorica ispituje tekuća poboljšanja u Britaniji i vlastitim pogledom u budućnost nudi moguća rješenja. Autoričina promišljanja i raščlamba ovog problema zaslužuju da ih se u osnovi naznači. Problem lažne objektivnosti arhivske prakse koji je uzrokovao ekskluzivizam i isključivost autorica nalazi u kasnom viktorskom društvu, kada su potrebe tog vremena i ljudi dovele do čuvanja arhivskog gradiva koje se odnosi na pitanja vlasništva, financiranja i titula. Takvi kriteriji vrednovanja smatrani su nužnom objektivnošću, pa je na taj način uvjetovano i gradivo koje se čuvalo. Zajedno s kasnijom arhivskom teorijom to je utjecalo na kriterije odabira, opisivanja i dostupnosti gradiva, a autorica posebno dovodi u pitanje stavove britanskog arhivista Hilaryja Jenkinsona, koji je zagovarao tezu da je stvaratelj isključivo odgovoran da odabire ono što će se čuvati kao arhivsko gradivo. S obzirom na to da stvaratelj zapis održava samo njega i njegove interese, autorica naglašava da su na taj način brojne skupine ostale "izvan arhiva".

Složenost ovog problema u arhivskoj praksi V. Johnson suprotstavlja napretku u njegovom rješavanju. Primjeri s područja nedavne književnosti, povijesne znanosti i filozofije govore u prilog činjenici da se veći naglasak stavlja na manjinske društvene skupine, dobrim dijelom putem djelatnosti raznih grupa, muzeja i interneta, koji popunjavaju praznine koje je iza sebe ostavilo nepostojanje arhivskog gradiva. Također su iz autoričina izlaganja vidljiva i nastojanja arhivske struke da ispravi ranije pogreške, posebice na području Sjeverne Amerike, gdje pojedina moguća rješenja oko nekih vidova zaštite i obrade ulijevaju povjerenje. I sama svjesna nužnosti promjena, autorica zaključuje da se u svijetu mijena ni arhivisti ne mogu držati nepromjenjivih koncepata. Sukladno tome, njihovu je ulogu potrebno iznova definirati, osigurati širinu i veću otvorenost pri istraživanju i suradnji s drugim srodnim zajednicama, korisnicima i istraživačima.

Time bi umjesto neizvedive objektivnosti prihvatili subjektivnost koja se po autorici može nadići profesionalnošću, odgovornošću, iskrenošću i povjerenjem.

Neke od posebnosti suvremenih arhiva razmatrala je Louise Craven, načelnica Odjela za katalogiziranje i upravljanje zapisima Britanskog nacionalnog arhiva, u članku *Ep, skupni identitet i arhiv u suvremenom svijetu*. Na temelju literature i internetskih arhivskih baza podataka autorica se pozabavila ulogom arhiva današnjice u nastanku nacionalnog/skupnog epa i skupnog identiteta. Njena je početna postavka pri tome, da je današnja funkcija arhiva putem obavljanja poslova pohrane, obrade i zaštite znatno šira nego u prošlosti i da je njegov politički status u demokratskim društvima odnosno otvorenost prema cjelokupnoj javnosti, ono što ga čini posebnim, a to je u velikoj mjeri omogućeno razvojem i uporabom informatičkih tehnologija. Ovu tezu autorica produbljuje s primjerima više internetskih arhivskih portala u Ujedinjenom Kraljevstvu koji se bave arhivskim gradivom pojedinih etničkih skupina (Azijata, Crnaca ...) ili grupa (pripadnika nekih zajednica). Na takvim portalima pojedinci putem svojih pisanih osobnih iskustava i skeniranih fotografija sudjeluju u stvaranju skupnog identiteta odnosno epa, kako ga naziva autorica. Iako je suvremenost arhiva glavni uzrok ovakvog razvoja, prema autorici ona također izaziva i suprotan učinak: dostupnost i sveopći pluralizam omogućili su znanstveno istraživanje i pobijanje prošlih uvjerenja koja su se odnosila na neke nacionalne epove odnosno spoznaje o vlastitoj prošlosti. Kao primjer donosi najstariji engleski ep "Beowulf", čiji je rukopis 70-ih godina prošlog stoljeća podvrgnut novoj znanstvenoj analizi te su upravo na temelju dokaza i suvremene arhivske dostupnosti pobijene ranije tvrdnje oko autorstva i datiranja. Iz takvih i sličnih primjera autorica propitkuje taj dvostruki aspekt arhivske suvremenosti te zaključuje da na taj način današnji povjesničari raspoložu s puno više informacija o pojedinim društvenim skupinama i društvu nego ikad prije, a različitost nacionalnih epova i suvremeni arhiv uz kojeg oni postoje čine dio različitosti današnjeg društva.

U rubrici Prikazi knjiga profesor William Gibson donosi izbor od dvadeset i dva nova naslova: *Arhivi i arhivisti* (gl. urednici A. C. Holland i K. Manning); *Arhivi i javni interes* (gl. urednici E. Posner i K. Munden); J. M. O'Toole i R. J. Cox, *Razumijevanje arhivskih zapisa i rukopisa*, M. L. Ritzenthaler i D. Vogt-O'Connor, *Fotografije-arhivska skrb i uporaba*; *Povijest Oxfordshirea*, sv. XV; *Povijest Somerseta, Glastonburyja i Streeta*, sv. IX; P. Wormald, *Bedovo vrijeme: Studije iz ranoengleskog kršćanskog društva*; *Hrana u srednjovjekovnoj Engleskoj: Dijeta i prehrana* (gl. urednici C. M. Woolgan, D. Serjeantson i T. Waldron); *Pastonova pisma i rukopisna ostavština*, III. dio (gl. urednici R. Beadle i C. Richmond); *Dnevni redovi rasprave mirovnog suda u Dorsetu: Pregled* (gl. urednici T. Hearing i S. Bridges); J. Coffey, *John Goodwin i puritanska revolucija: Religija i intelektualne promjene u Engleskoj 17. stoljeća*; *Rukopisna ostavština Clarke, sv. V: Daljnji izbor iz ostavštine Williama Clarka*, 5.

serija, vol. 27 (gl. urednik F. Henderson); W. Gibson, *Religija i prosvjetiteljstvo 1600-1800: Sukob i uspon civilnog humanizma u Tauntonu*; J. Collett-White, *Kako je glasovao Bedfordshire 1685-1735: Dokazi iz lokalnih glasačkih knjiga, sv. I, 1685-1715*; R. Simon, *Hogarth, francuska i britanska umjetnost – uspon umjetnosti u Britaniji 18. stoljeća*; *Cambridgeova povijest političke misli osamnaestog stoljeća* (gl. urednici M. Goldie i R. Wokler); *Sabrana djela Mohikanca Samsona Occoma: Vodstvo i književnost u domorodačkoj Americi 18. stoljeća* (gl. urednik J. Brooks); P. Baines i P. Rogers, *Edmund Curll, prodavač knjiga*; J. Black, *Juraj III-posljednji kralj Amerike*; *Matthew i George Culley: farmerska pisma 1798-1804* (gl. urednik A. Orde); C. Colligan, *Prometovanje nepristojnostima od Byrona do Beardsleyja: Seksualnost i egzotičnost u tiskanoj kulturi 19. stoljeća*; P. Virdee, *Dolazak u Coventry: Priče južnoazijskih pionira*.

Rubrika Kratke obavijesti ovaj put donosi ove naslove: B. Till, *Crkveni sudovi 1660-1720: Obnova postupka*; R. B. Outhwaite, *Uspon i pad engleskih crkvenih sudova 1500-1860*; *Povijest Warwickshirea* (privatna naklada); K. Gracey, *Zaštita filma, definiranje vrijednosti, korištenja i prakse*; T. P. Winstead, *Planiranje novih i preuređivanih arhivskih prostora*; J. Black, *Kratka povijest Britanije*; G. S. de Krey, *Restauracija i revolucija u Britaniji* i M. Waller, *Vladarice – šest kraljica Engleske*.

Ova dva broja časopisa *Archives* pokazuju kontinuitet uređivačke politike koju je uvelo novo uredništvo na čelu s Ruth Paley. Zamjetno je proširivanje tematskog djelokruga dodavanjem tema iz crkvene i srednjovjekovne povijesti, dok su istodobno zadržane i prethodne tematske okosnice koje se tiču pravne i pomorske povijesti, korespondencije i održanih predavanja pretočenih u članke. Isto tako je očito veće inzistiranje na problematici nekih pitanja arhivske teorije i prakse, kao i veće isticanje izazova u suvremenim arhivskim ustanovama današnjice. Dodatna tematska i sadržajna vrijednost izražena je u činjenici da arhivsko gradivo ostaje glavni istraživački izvor autora i suradnika.

Marijan Bosnar

Archives, 33, 118, 119(2008)

U broju 118 (travanj 2008) časopisa *Archives* objavljeno je pet članaka i trinaest prikaza.

Prvi članak, autora Stephena D. Churcha, povjesničara i profesora na Sveučilištu East Anglia, nosi naslov *Returning to the Text: Reflections on the Constitutio Domus Regis (Povratak na tekst: razmišljanje o Constitutio Domus Regis)*. U uvodu rada, autor ukazuje na primarne izvore kao temelj istraživanja srednjov-